

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Af-individualiseringens politik

Nielsen, Mathias Herup

Published in:
Politiken

Publication date:
2014

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Nielsen, M. H. (2014). Af-individualiseringens politik. *Politiken*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Af-individualiseringens politik

Udvidelsen af reglerne om gensidig forsørgerpligt til også at gælde for kontanthjælpsmodtagere i ikke-ægteskabelige parforhold, er mest af alt blevet gennemført som en teknikalitet. En naturlig og logisk tilretning af et system, der var kommet ude af trit med tiden og hvis modernisering ikke behøver nogen højere retfærdiggørelse.

I udspillet til kontanthjælpsreformen begrundes de udvidede regler således blot ved at henvise til, at "kontanthjælpssystemet skal afspejle de moderne samlivs- og familiemønstre. Derfor skal forsørgerpligten også gælde for samlevende." Beskæftigelsesministeren forklarede sideløbende, at regeringen "bare gennemfører de samme regler om gensidig forsørgelse, som i årtier har været gældende for ægtepar og det gør vi for at skabe lige retningslinjer for alle".

I en vis forstand er denne argumentation apolitisk: Den peger på en teknisk finjustering af det bestående, som de færreste vel kan have noget imod, snarere end på nogen egentlig ændring af politisk kurs, som ville kræve ideologisk back-up.

Her, godt og vel tre-fjerdedele inde i det overgangstår, hvor de nye regler om gensidig forsørgelse er indført på halv kraft, er de alligevel stødt på en del modstand. Dels fra politisk hold, hvor SF efter partiets regeringsudtræden har tilsluttet sig koret af modstandere, som nu også tæller en prominent socialdemokrat i Mattias Tesfaye. Dels fra folkedybet, hvorfra der i stigende grad høres nødråb fra berørte borgere, der kaster sig ud i spektakulære desperationshandlinger, når tålmodigheden med systemets etablerede klageveje synes at være brugt op. En lægger for eksempel en video, hvor hun grædende fortæller om sin situation, ud til offentlig skue på sociale medier. En anden skriver personlige breve til samtlige 179 MF'ere. En tredje sultestrejker, mens hun sover i et iglo-telt lige udenfor kommunens jobcenter i 11 dage i træk.

Måske skyldes de stærke reaktioner, at de nye regler i praksis ser ud til at besværliggøre netop de moderne samlivs- og familieformer – dvs. de mere individualiserede, mere papirløse, mere omskiftelige samlivsforhold - som de ellers formelt set er sat i verden for at kunne rumme.

Jeg har i løbet af 2014 interviewet en del af de kontanthjælpsmodtagere, som enten bor eller har boet sammen med en arbejdende kæreste, og som derfor enten er eller har været berørte af de udvidede regler. Alle interviewede er kategoriseret som ikke jobparate og kan ikke 'bare finde sig et arbejde'. Disse menneskers fortællinger peger på, at de nye regler risikerer at hæmme mulighederne for at kunne leve i moderne samlivsforhold på tre forskelligartede måder:

For det første risikeres en øget og vidtgående kommunal kontrol af parforholdets inderste væsen. Man er underlagt de nye regler, hvis kommunen vurderer at man har et 'samliv af ægteskabslignende karakter'. Det er imidlertid ikke nogen objektiv kategori, der altid kan afgøres på baggrund af tørre registerdata, og i tvivlstilfælde må kommunens kontrolfolk rage dybt ind i privatlivet efter oplysninger, der kan understøtte kommunens udlægning af sagen. Vigtige oplysninger kan her for eksempel være hvor ofte man ses; hvem der bærer skraldet

ud; hvem der henter banet fra daginstitution; hvem, der tager bad hvorhenne; eller hvem, der har sex med hvem. Risikoen er en intensivering af den kommunale granskning af parforholdets mest intime lag.

For det andet risikeres en stærk hierarkisering, idet at der indenfor parforholdets typisk horisontale rammer kan opstå en vertikal magtstruktur, der klart adskiller den magtoverlegne forsørger fra den magtunderlegne forsørgede. En 51-årig kontanthjælpsmodtager fortæller, at "man føler sig som den lille pige, der får lommepenge en gang om måneden, efter at man har vasket op." En kvinde på 38 fortæller, at hun løbende får penge af kæresten til at handle ind for, men at han sjældent forsømmer at tjekke bonnen for at se om hun har lavet "udenomskøb". Og en midaldrende kvinde, der i starten af 1990'erne flygtede fra Bosnien og som hidtil har set sig selv som uafhængig og stærk, fortæller, hvor meget det slider på hendes selvforhold at være direkte økonomisk afhængig af kæresten og hans goodwill. Risikoen er med andre ord, at det magtfulde forhold mellem den myndige autoritet og den umyndige klient – som i forskningen er så velkendt i møder mellem 'system' og 'borger' – i nogen grad re-etableres indenfor selve kærlighedsforholdets rammer.

For det tredje gør de nye regler det vanskeligere for den kontanthjælpsmodtager, der står udenfor et kærlighedsforhold, at finde ind i et nyt. *Singlen* slæber rundt på det, man i mangel af bedre kan kalde for en omvendt økonomisk medgift: 'Bliver vi kærester, så skal du egenhændigt forsørge mig – og også mine eventuelle børn'. Dét får nogle til fuldstændigt at ofre alle tanker om et muligt fremtidigt kærlighedsliv. En kvinde i 30'erne med to små børn fortæller for eksempel, at hun i al fald er single indtil børnene flytter hjemmefra: "Det er nok en betydelig årrække. Det er jo helt logisk: Hvem vil finde sammen med en kontanthjælpsmodtager med børn, når det betyder, at man skal forsørge dem? Ville du?"

Det nødvendige spørgsmål at stille er, om de nye regler nu vitterligt også "afspejler de moderne samlivs- og familiemønstre" – eller om de i praksis snarere *afliver* dem?